

Posudek na bakalářskou práci Terezy Cachové :

Oltář v české secesi

Tématem bakalářské práce je odpověď na otázku, do jaké míry zasáhl secesní styl i do tvorby tak tradičního a konzervativního výtvarného typu, jako je oltář v křesťanském chrámu. T. Cachová ji hledá v detailním pohledu na tvorbu sochaře a řezbáře Jana Kastnera, zasloužilého profesora pražské Umělecko-průmyslové školy a ve třech dalších ukázkách přístupů kreativních architektů Josefa Záscheho, Huberta Gessnera a Josefa Fanty. Autorka je si vědoma toho, že její příklady nejsou vyčerpávající, ale trpělivě a s velkým porozuměním pro komplexnost otázky shromažďuje ve svých popisech a rozborech relevantní podklady pro její uchopení.

Předností autorky je výborná znalost literatury, často i velmi speciálního a lokálního charakteru, dále schopnost detailního popisu, používajícího správné termíny a hlavně schopnost vidět oltář v souvislostech celého architektonického pojetí chrámového prostoru, což se osvědčuje zejména u projevů Záscheho, Gessnera a Fanty. Tady dokáže postihnout i jejich individualitu a nastínit tak základní otázku právě v její základní komplexnosti.

Vztah secese a sakrálního umění je ovšem obširnější. Cachová se jen krátce zmiňuje o díle F. Bílka a ponechává stanou v tomto případě asi důležitou relaci k Beuronské škole. Její přístup je ale přínosný právě v tom, jak podrobně sleduje zvolené příklady a jak v jejich volbě prokazuje pochopení pro diverzitu jednotlivých autorských přístupů, uplatňujících se i v tak tradicionálním prostředí. Pro širší sociologickou úvahu je zajímavé to, že u Gessnera (kaple sv. Cyrila a Metoděje v Kroměříži v Zemském léčebném ústavu císaře a krále Františka Josefa I.) a u Fanty (Mohyla míru u Slavkova) šlo o specifická chrámová místa, umožňující přihlídnout i k jejich účelu. U Záscheho (kostel Povýšení sv. Kříže v Jablonci nad Nisou) by bylo zajímavé podrobněji sledovat zmiňované problémy architekta s objednavatelem, pokud jsou dohledatelné.

Kastnerova výzdoba kostela sv. Jana Nepomuckého v Plzni a jeho další práce v kostelech na Vyšehradě, na Vinohradech, v Kouřimi a jinde poskytly autorce příležitost zamyslet se nad uměleckohistorickým pojmenováním toho zvláštního mixu stylů, který je pro Kastnera, ale i pro většinu dobového sakrálního umění, tak příznačný. Protože jde hlavně o symbiosu secese s neogotikou, přejímá autorka termín " organická novogotika", užitý A. Filipem pro charakteristiku Oltáře Českých patronů v chrámu sv. Petra a Pavla na Vyšehradě, kde se vsutku zajímavě spojuje pozdní gotika a organická secese. Je ovšem otázka, zda by nebylo lepší nechat novogotiku opravdové novogotice. A v kostele sv. Jana Nepomuckého v Plzni, což je nejvýznamnější soubor, Kastner respektoval už ve struktuře oltářů zase novorománský styl architektury, jak si toho povšimla sama autorka. Navíc Zásche, Gessner a Fanta jsou stylově už zase jinde.

Autorka přitom hodnotí kladně secesi právě pro její pluralismus, nebránící zase vzniku osobního specifického stylu, jak to dokládá spolupráce Kastnera s jeho žákem Štěpánem Zálešákem. (s. 49). Taková variabilita vsutku patří k samotné struktuře secesního stylu a proto je tak obtížné ho jednoduše pojmenovat.

Práce Terezy Cachové je materiálově fundovaná, literárně orientovaná a dobře napsaná. Autorka si v ní vytvořila výborný předpoklad pro další studium secesního sakrálního umění. Práci lze plně doporučit k obhajobě.

Prof.PhDr.Petr Wittlich, CSc

11.5.2014